

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-526-6-43>

**INTERNATIONAL COOPERATION IN CRIMINAL
PROCEEDINGS: CONCEPT AND IMPORTANCE**

**МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ПІД ЧАС
КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ: ПОНЯТТЯ І ЗНАЧЕННЯ**

Zubenko S. Ye.

*Postgraduate Student at the Research
Laboratory on the Problems
of Prevention of Criminal Offenses
of the Faculty No. 3,
Donetsk State University
of Internal Affairs
Kropyvnytskyi, Ukraine*

Зубенко С. Є.

*аспірант науково-дослідної
лабораторії з проблем запобігання
кримінальним правопорушенням
факультету № 3
Донецький державний університет
внутрішніх справ
м. Кропивницький, Україна
<https://orcid.org/0009-0008-4565-6552>*

Важливою складовою сучасних міжнародних відносин є міжнародне співробітництво під час кримінального провадження. Завдяки взаємодії компетентних органів держав під час такого співробітництва вирішуються завдання кримінального судочинства [4, с. 81]. Міжнародне співробітництво сприяє взаємодії правоохоронних органів держав щодо обміну інформацією, передачі даних, документів, матеріалів та проведенню процесуальних дій, що забезпечує всебічне дослідження доказів та їх долучення до матеріалів кримінального провадження, а також надає можливість повно та об'єктивно вивчити обставини кримінальної події, прийняти обґрунтоване та вмотивоване рішення.

Провадження досудового розслідування та встановлення обставин, які підлягають доказуванню, необхідних для винесення законного, обґрунтованого і вмотивованого вироку у кримінальному провадженні щодо злочинів, вчинених іноземними громадянами на території України, громадянами України за кордоном або міжнародними злочинними групами, можливо тільки за допомогою реалізації механізму міжнародного співробітництва [3, с. 724]. Для цього багатьма державами укладаються угоди про співпрацю щодо надання взаємної правової допомоги під час кримінального провадження або з метою протидії злочинності, що закріплюють найбільш оптимальні

і взаємовигідні умови міжнародного співробітництва під час досудового розслідування.

Міжнародне співробітництво має на меті вирішити завдання кримінального судочинства, враховуючи інтереси держави, на території якої було вчинено кримінальне правопорушення, задовольнити права фізичних та юридичних осіб на захист від злочинних посягань за рахунок використання правового потенціалу держави, яка надає таку допомогу [1, с. 8]. Діяльність уповноважених органів, що здійснюють міжнародне співробітництво має базуватись не тільки на положеннях міжнародно-правових договорів і угод, а й на правових принципах, що гарантують ефективну та результативну взаємну правову допомогу.

КПК України (ст. 542) визначено, що міжнародне співробітництво під час кримінального провадження полягає у вжитті необхідних заходів з метою надання міжнародної правової допомоги шляхом вручення документів, виконання окремих процесуальних дій, видачі осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, тимчасової передачі осіб, перейняття кримінального переслідування, передачі засуджених осіб та виконання вироків [2]. Законодавець таким чином перераховує основні форми міжнародного співробітництва під час кримінального провадження, проте не характеризує його як специфічну діяльність уповноважених і компетентних органів різних держав, направлених на взаємну правову допомогу під час досудового розслідування.

Міжнародне співробітництво в боротьбі зі злочинністю можна розглядати у якості врегульованої нормами міжнародного і внутрішньо державного права узгодженої діяльності різних держав із захисту інтересів особи, соціуму й держави від міжнародних й транснаціональних злочинів, а також із прийняття зумовлених національним кримінальним законодавством суб'єктами такої діяльності заходів, що спрямовані на забезпечення національного кримінального процесу і відправлення правосуддя їх судами в справах про кримінальні правопорушення, що посягають на внутрішньо державний порядок [6, с. 177].

Мудряк Т.О. і Потомська Н.А. зазначають, що міжнародне співробітництво під час кримінального провадження – це здійснювана на основі чинних норм міжнародного й внутрішньодержавного законодавства або на засадах взаємності узгоджена діяльність двох або більше держав в особі своїх компетентних органів і посадових осіб, а також міжнародних організацій, реалізована шляхом надання та отримання правової допомоги, виконання окремих процесуальних дій,

тимчасової передачі осіб, здійснення кримінального провадження в порядку перейняття, видачі (екстрадиції) осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, передачі засуджених осіб і виконання вироків із метою попередження, виявлення й розслідування кримінальних правопорушень та досягнення мети кримінального судочинства [5, с. 214].

Маланчук, П.М. Льон О.М., Тарасенко Д.І. дефініцію міжнародного співробітництва під час кримінального провадження формулюють як міждержавну форму співробітництва у протидії злочинності, що здійснюється на підставі міжнародних угод, або на засадах взаємності, між компетентними органами держав у вигляді запиту на проведення кримінальних процесуальних або інших дій [4, с. 78]. З цього випливає, що міжнародне співробітництво визначається міжнародно-правовими договорами і угодами та може бути здійснене шляхом надання або отримання правової допомоги. Таким чином, якщо держава не є учасницею міжнародно-правових договорів щодо міжнародного співробітництва або ж нею не укладено угоди з іншими державами або їх уповноваженими органами щодо співробітництва, це не виключає можливості надання взаємної міжнародної правової допомоги у вигляді направлення запиту або відповіді на запит.

До особливостей міжнародного співробітництва, на нашу думку, слід додати форми здійснення міжнародного співробітництва, які передбачені національними та міжнародно-правовими актами, а також мета, яка полягає у наданні правової допомоги, забезпеченні кримінального провадження доказовою інформацією, проведення необхідних процесуальних дій, кримінального переслідування злочинця, а також видача особи та виконання вироків. В свою чергу Дроздов О.С. зазначає, що міжнародне співробітництво під час кримінального провадження має свою специфіку, яка полягає у такому: 1) обсяг міжнародного співробітництва під час кримінального провадження; 2) законодавство, яким регулюється сфера міжнародного співробітництва; 3) суб'єкти міжнародного співробітництва під час кримінального провадження; 4) документи, якими ініціюється провадження з міжнародного співробітництва під час кримінального провадження; 5) особливості зберігання та передання речових доказів і документів; 6) доказова сила офіційних документів [3, с. 724].

На нашу думку, міжнародне співробітництво під час кримінального провадження – це процесуальні правовідносини між уповноваженими (компетентними) органами України та інших держав (міжнародних об'єднань і співтовариств), що регулюються національним

законодавством та міжнародно-правовими договорами у процесі здійснення ними кримінального провадження щодо вчинення кримінальних правопорушень іноземними громадянами на території України або громадянами України на території інших держав, а також транснаціональних злочинів, що створює необхідність у наданні взаємної правової допомоги щодо обміну доказовою інформацією, проведення процесуальних дій та здійснення інших форм співробітництва, що передбачені національним законодавством та міжнародними договорами.

Література:

1. Зуєв В. В. Кримінальні процесуальні гарантії прав особи при міжнародному співробітництві під час кримінального провадження : монографія. Харків : ТОВ «Оберіг», 2017. 204 с. URL: <https://library.megu.edu.ua:8180/jspui/bitstream/123456789/2852/1/2017.pdf> (дата звернення 27.11.2024).
2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення 27.11.2024).
3. Кримінальний процес : підручник / Ю. М. Грошевий, В. Я. Тацій, А. Р. Туманянц та ін. ; за ред. В. Я. Тація, Ю. М. Грошевого, О. В. Капліної, О. Г. Шило. Харків : Право, 2013. 824 с.
4. Маланчук, П.М. Міжнародне співробітництво у кримінальному провадженні. *Правові горизонти*. 2017. № 3(16). С. 77–81. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/57912> (дата звернення 30.11.2024).
5. Мудряк Т., Потомська Н. Міжнародне співробітництво щодо криміналістичного забезпечення розслідування злочинів. *Юридичний вісник*. 2014. № 6. С. 211–216. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/urid_2014_6_37.pdf (дата звернення 18.11.2024).
6. Семчук, Ю. І., Дзюба, О. О., Зорена, П. І., Щур, Н. М., Павлюк, О.-І. В., Гевко, А. Б. Правові засади міжнародного співробітництва під час кримінального провадження. *Наукові записки Львівського університету бізнесу і права*. 2023. № 38. С. 175–183. URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/1282> (дата звернення 12.11.2024).